

Добровольская Л.С.

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ РАЗВИТИЯ ИНОЯЗЫЧНЫХ ИНТЕГРИРОВАННЫХ УМЕНИЙ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ КУРСОВ

В статье рассмотрены методические рекомендации развития иноязычных интегрированных умений студентов в процессе изучения интегрированного курса “История древних цивилизаций”. Автор приводит примеры упражнений, направленных на развитие умений реально-речевой коммуникации.

Ключевые слова: интегрированные умения, реально-речевая коммуникация, образовательный курс.

Dobrovolska L.S.

METHODICAL RECOMMENDATIONS OF STUDENTS' FOREIGN INTEGRATIVE SKILLS DEVELOPMENT IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL COURSES STUDY

Methodical recommendations concerning developing of students' foreign integrative skills in the process of educational courses study in English on the basis of integrative course “History of ancient civilizations” are given in the article. The author presents examples of the exercises aiming at developing real communicative skills.

Key words: integrative skills, real communication, educational course.

УДК 378

Доленко Л.В.

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЧИТАННЯ ЛІТЕРАТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

У статті розглядається класифікація сталості словесних комплексів на загальнолітературні, загальнонаукові та термінологічні комплекси. Типи організації фразеологізованих сталих словесних комплексів і їх функціонування в наукових і технічних текстах розглядаються як одиниці, зумовлені комунікативною ситуацією та її предметом.

Ключові слова: словесні комплекси, наукові тексти, технічні тексти, комунікативна ситуація.

Під час читання текстів зі спеціальності основною метою є виробити вміння у читця видобувати з тексту інформацію. Оскільки у процесі навчання читання спеціальної літератури одним з основних завдань є навчити осмислення тексту, питання про комунікативно-динамічне читання тексту наукової статті представляється особливо важливим, адже опора на структурну організацію значною мірою інтенсифікує процес сприйняття інформації.

Навчання читання наукової літератури не є самометою і передбачає вихід в інші види мовленнєвої діяльності – письмо, реферування, говоріння. Формування іншомовної і мовленнєвої комунікативної компетенції, збагачення фонетичного, лексичного та граматичного запасу ідіолекту відбувається завдяки читанню текстів зі спеціальності. Однією з провідних цілей у системі вищої професійної освіти є підготовка висококваліфікованих спеціалістів, здатних не лише творчо вирішувати поставлені перед ними завдання, але і компетентно здійснювати професійно орієнтовану комунікацію іноземною мовою із зарубіжними колегами. Необхідно звернути увагу на ті особливості текстів (з правознавства), які можуть представляти певні труднощі для розуміння іномовного повідомлення, тим більше, що будь-яка засвоєна людиною лексична одиниця являє собою елемент цілого комплексу елементів, які знаходяться в збалансованому стані у підмові (криміналістика), тобто конкретній галузі знань (правознавство).

Проблеми перекладу актуальні в теперішній час не лише в теоретичному, власне лінгвістичному, але й у методологічному аспекті. Під час читання спеціальних текстів

необхідно здійснити повне і точне розуміння тексту з подальшим відтворенням отриманої інформації у визначеній заданій формі, що є характерним для вивчаючого читання.

Слід ураховувати те, що науково-технічний переклад ускладнюється неоднорідністю матеріалу, який проявляється в наявності всередині одного функціонального стилю різних типів текстів із властивими їм особливими лінгвістичними характеристиками. Під час вивчення функціональних стилів застосовуються лінгвістичні прийоми аналізу текстового матеріалу, статистико-ймовірні оцінки вживаності у ньому мовних одиниць і вивчені диференційні особливості синтаксису, морфології і семантики текстів підмов науки та техніки. Імовірність моделі лексики дозволяє виявляти стратифікацію лексики за класами слів у межах кожної галузевої літератури та стосовно функціонального наукового стилю в цілому. 50 % слововживань наукового тексту складають слова службові та допоміжні з вельми незначною часткою тематичної для даної групи текстів лексики. У мірі збільшення частотного списку галузевої літератури зменшується частка слів, стилістично нейтральних, та зростає коефіцієнт термінологічності таких класів слів, як іменники, прикметники та частки дієслова. Іншими словами: зі зменшенням сили покриття тексту падає й показник нейтральності лексичних одиниць, що означає зростання їх питомої специфічності.

Дослідження текстів наукового функціонального стилю показують, що теоретичні припущення професорів Н.Н.Амосової і А.В.Куніна про існування науково-технічної фразеології підтверджуються її практичною реалізацією різними підмовами.

Мета статті – розглянути класифікацію сталості словесних комплексів на загальнолітературні, загальнонаукові та термінологічні комплекси.

Під час суцільного обстеження репрезентативної вибірки стає очевидним той факт, що функціонуючі не однослівні текстові складові мають системний характер. Системність прослідковується у здатності словосполучень проявляти ознаки вільних словокомбінацій та сталих словесних комплексів. Сталі словесні комплекси в межах однієї підмови класифікуються на загальнолітературні, загальнонаукові та термінологічні комплекси.

Загальнолітературні сталі словесні комплекси мають відкритий характер і можуть поповнюватися за рахунок сталих утворень фразеологічного і нефразеологічного порядку, які обираються підмовою із загальнолітературного прошарку лексики.

Загальнонаукові сталі словесні комплекси виступають як спеціалізовані сталі словесні комплекси по відношенню до загальнолітературних, але реалізуються в тексті лише наукового функціонального стилю. Сталі словесні комплекси загальнонаукового прошарку лексики представлено у більшій мірі штампами, кліше, сталими утвореннями нефразеологічного характеру, фразеологічними одиницями, які відтворюються у прийменниках усіх текстів наукового стилю.

Термінологічні сталі словесні комплекси текстів підмов науки і техніки проявляють характер скінченної множини в межах кожної підмови, що вивчається. Сталі словесні комплекси-терміни нефразеологічного характеру поповнюють термінологічний прошарок лексики конкретної підмови за рахунок терміноелементів з прозорою внутрішньою формою. Сталі словесні комплекси – терміни, які пройшли процес фразеологізації, відтворюються у текстах з високим ступенем ідіоматичності, яка прослідковується через ряд екстралінгвістичних причин.

Частотність вживання спеціалізованих сталих словесних комплексів є критерієм їх віднесеності до стійких словосполучень, а відтворюваність і ідіоматичність до фразеологічних одиниць термінологічного характеру. Типи організації фразеологізованих сталих словесних комплексів і їх функціонування в текстах підмов науки і техніки розглядаються як одиниці, зумовлені комунікативною ситуацією та її предметом.

Провідну роль у сучасній мові науки і техніки можна охарактеризувати як термінологічний вибух, який загострив проблему уніфікації та стандартизації науково-технічної термінології.

Навчання розуміння і перекладу термінологічної системи необхідно, на думку багатьох лінгвістів, проводити на основі результатів дослідження стратифікації лексичного матеріалу, виявлення синтаксичних структур ТС, демонстрації потенційних можливостей

загальної лексики даної підмови, а також лексики широкої семантики в різноманітних функціональних моделях. Можливі певні лексико-граматичні трансформації під час переклад з німецької мови українською. Вони суттєво не змінюють семантичну інформацію, а лише уточнюють терміни засобами мови перекладу.

Для повного розуміння іномовного тексту необхідно володіти відповідним лексиконом рідної мови, визначати лексико-тематичні ланцюжки в тексті і його фрагментах, досліджувати зв'язки між ними; підбирати лексико-граматичні еквіваленти в рідній мові.

Для того, щоб той, хто читає, правильно визначив суттєві моменти, моменти тексту, щоб він був спроможний адекватно оцінити його зміст і значення, він має вміти уникати помилок, які викривляють інформацію. Такі помилки можуть виникати через недостатнє володіння учнями структурою німецької мови. Німецькі речення на відміну від речень української мови за структурою і за смыслом особливим чином членуються (артикль, обрамлення, порядок слів у простих і складних реченнях і т.і.); тому вони мають сприйматися не за окремими словами у лінійному розташуванні слів, а за сполученням слів і груп слів різної довжини та конструкції. Звідси випливає, що навчання розуміння наукового тексту у процесі читання має спиратися на оволодіння структурою мови, що вивчається.

Також слід враховувати, що для наукового тексту типовими є чіткий синтаксис, дотримання певного порядку слів, а також використання термінів і слів, позбавлених зображальності, яка відбиває специфіку стилю наукових робіт. Наукова література спрямована впливати на розум, а не на почуття читача, вона розрахована на логічне сприйняття. Стель наукової літератури прагне до максимальної об'єктивності викладу.

З вищесказаного можна зробити висновок, що студент під час перекладу науково-технічного тексту має керуватися наступними методичними міркуваннями:

1. Звертати увагу на різницю в термінологічній лексиці між рідною мовою та іноземною, на способи передачі безеквівалентної лексики;
2. Звертати увагу на труднощі, пов'язані з термінотвореннями в мові наукової літератури;
3. Уміння працювати зі спеціальними термінологічними словниками.

Розглядаючи текст як одиницю комунікації, тобто вищої одиниці організації усіх мовних одиниць нижчих рівнів, говоримо про його придатність для формування лінгвістичних та комунікативних навичок.

Проблема відбору наукових текстів тісно пов'язана з лінгвістичною характеристикою матеріалу, що пропонується для читання, оскільки за всієї значущості і корисності для студентів тексту як одиниці комунікації, успіх навчання читання багато в чому буде залежати від мовних засобів граматичного, лексичного рівня та стилістичних засобів, які використовуються автором.

Викладачі мають сконцентрувати увагу, по-перше, на раціональному відборі професійно-орієнтованого лексичного інвентарю, по-друге, на організації облікової діяльності студентів у такому режимі, за якого професійно значущі лексичні одиниці багаторазово повторюються в різних контекстах.

Під час відбору текстів слід враховувати ефективні запити студентської аудиторії, а також можливий ступінь розуміння прочитаного на основі сформованого концептуального сприйняття професійної інформації у рідній мові. Оскільки база професійних знань студентів знаходиться на стадії становлення, тематика текстів має бути ідентичною тій тематиці, які студенти вивчили під час лекційних та семінарських занять з інших дисциплін. Процес навчання читання слід ґрунтувати на автентичному тексті як зразку природного функціонування професійно-орієнтованої лексики. Це може стати предметом подальшого наукового пошуку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ившин В.Ф. Об особенностях функциональных стилях научно-технической литературы и деловой корреспонденции. – Челябинск, 1985. – 128 с.
2. Комарова А.И. Теория и практика изучения языка для специальных целей. – 1996. – 42 с.

3. Добровольская Л.В. Методика обучения чтению литературы по специальности на основе градуированных по трудности текстов. – 1992. – 275 с.
4. Цибина О.И. Обучение реферированию и аннотированию иноязычной литературы в неязыковом вузе. – М., 2000. – 190 с.
5. Wüster E. Einführung in die Allgemeine Terminologie lehre und terminologische Lexikographie. – Wien NY. – 1979.

Доленко Л.В.

ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ЧТЕНИЮ ЛИТЕРАТУРЫ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ

В статье рассматривается классификация устойчивости словесных комплексов на общелитературные, общенаучные и терминологические комплексы. Типы организации фразеологизированных устойчивых словесных комплексов и их функционирование в научных и технических текстах рассматриваются как единицы, которые обусловлены коммуникативной ситуацией и ее предметом.

Ключевые слова: словесные комплексы, научные тексты, технические тексты, коммуникативная ситуация.

Dolenko L.V.

TEACHING THE STUDENTS READING THE SPECIALITY LITERATURE

The article deals with the classification of the word-complexes' stability into general literary, general scientific and terminological complexes. The organization types of phrasiological stable word-complexes and their functioning are regarded as the units that are conditioned by a communicative situation and its subject.

Key words: word-complexes, scientific texts, technical texts, communicative situation.

УДК 378.14

Дроздова І.П.

ТЕКСТ, ЙОГО ФУНКЦІЇ ТА ФОРМИ РОБОТИ З ТЕКСТОМ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ВТНЗ

У статті з'ясовуються підходи до процесів, обумовлених соціально-комунікативними і навчальними функціями тексту, пропонуються підходи до відбору навчальних текстів з урахуванням специфіки фаху, визначаються рівні мовленнєвого розвитку студентів та вимоги до доз інформації, до тексту і до тренувальних вправ з української мови для формування і розвитку професійного мовлення студентів ВТНЗ.

Ключові слова: текст, процеси спілкування, навчальні функції тексту, вимоги до доз інформації, до тексту і до тренувальних вправ, рівні мовленнєвого розвитку студентів ВТНЗ.

Сучасний інформаційно насичений темп життя потребує використання нових, відповідних йому навчальних методик у сфері освіти, зокрема у вищій школі. Найновіші досягнення у психолінгвістиці розкрили механізми багатьох явищ, які стосуються комунікації у різних сферах людської діяльності, зокрема професійної, а також тих її видів, що з'ясовують психологічно-педагогічні та методичні аспекти навчального процесу, допомагають організувати успішне засвоєння матеріалу і формувати навички професійного мовлення у майбутніх інженерів.

Знання української мови все більше знаходить своє застосування у фахівців найрізноманітніших галузей науки, головним чином при вилученні інформації з писемних джерел, так як зв'язок: автор наукового повідомлення – текст із викладенням цього наукового повідомлення – фахівець тієї ж галузі науки, який читає цей текст, є найбільш